

SPLOŠNA MATURA IZ PREDMETA SLOVENŠČINA V LETU 2019

Poročilo DPK SM za slovenščino

Vsebina

1	Struktura kandidatov.....	2
1.1	Struktura kandidatov pri splošni maturi – primerjava po letih	3
1.2	Struktura kandidatov pri izpitu splošne mature iz slovenščine – primerjava po letih.....	4
1.3	Podrobnejša struktura pri izpitu splošne mature iz slovenščine v spomladanskem izpitnem roku 2019	6
2	Analiza dosežkov pri izpitu splošne mature iz slovenščine v spomladanskem izpitnem roku 2019..	7
2.1	Porazdelitev dosežkov po odstotnih točkah.....	7
2.2	Meje med ocenami	9
2.3	Porazdelitev dosežkov po točkovnih ocenah	10
3	Splošni podatki o kandidatih pri izpitu splošne mature iz slovenščine v spomladanskem izpitnem roku 2019.....	12
4	Vsebinska analiza dosežkov za referenčno skupino SM	14
4.1	Vsebinska analiza dosežkov pri zunanjem in notranjem delu izpita	14
4.2	Vsebinska analiza dosežkov po posameznih delih izpita	15
4.3	Vsebinska analiza dosežkov po nalogah in vprašanjih.....	15
4.4	Najpogostejši nepravilni odgovori kandidatov.....	22
4.5	Mnenje zunanjih ocenjevalcev o nalogah in vprašanjih v izpitnih polah	22
5	Zunanje ocenjevanje in ugovori.....	23
5.1	Zunanje ocenjevanje	23
5.2	Ugovori na oceno in način izračuna izpitne ocene.....	24
6	Povzetek	25
6.1	Ocena uspeha kandidatov	25
6.2	Ocena kakovosti izpitnih pol.....	25
6.3	Druge ugotovitve	26

Avtorja:

mag. Sonja Žilavec Nemeč, glavna ocenjevalka za slovenščino

dr. Matej Šekli, predsednik DPK SM za slovenščino

Poročilo je potrdila DPK SM za slovenščino na svoji 16. redni seji 11. 10. 2019.

Ljubljana, september 2019

1 Struktura kandidatov

Statistične podatke za kandidate, ki so se udeležili **spomladanskega izpitnega roka splošne mature**, prikazujemo ločeno glede na njihovo strukturo:

a) **referenčno skupino SM** predstavljajo redni dijaki, ki prvič v celoti opravljajo splošno maturo (brez kandidatov z maturitetnim tečajem, 21-letnikov, odraslih in kandidatov poklicne mature). Na dosežkih te skupine se postavljajo tudi meje med ocenami.

Okrajšava: ref. skup. SM;

b) **kandidate SM** (ref. skup. SM + ostali SM) predstavljajo tisti, ki opravljajo splošno maturo (brez kandidatov poklicne mature, ki opravljajo posamezni izpit splošne mature). To so:

- referenčna skupina SM (redni dijaki, ki prvič v celoti opravljajo splošno maturo) in
- **ostali SM**, to so:
 - kandidati z maturitetnim tečajem,
 - 21-letniki,
 - odrasli,
 - kandidati, ki popravljajo eno ali dve negativni oceni,
 - kandidati, ki opravljajo SM ponovno v celoti,
 - kandidati, ki opravljajo SM v dveh delih, in
 - kandidati, ki izboljšujejo oceno.

Okrajšava: kandidati SM;

c) **kandidate PM** predstavljajo tisti, ki ob poklicni maturi (štirje predmeti) dodatno opravljajo posamezni izpit iz predmeta SM.

Okrajšava: kandidati PM.

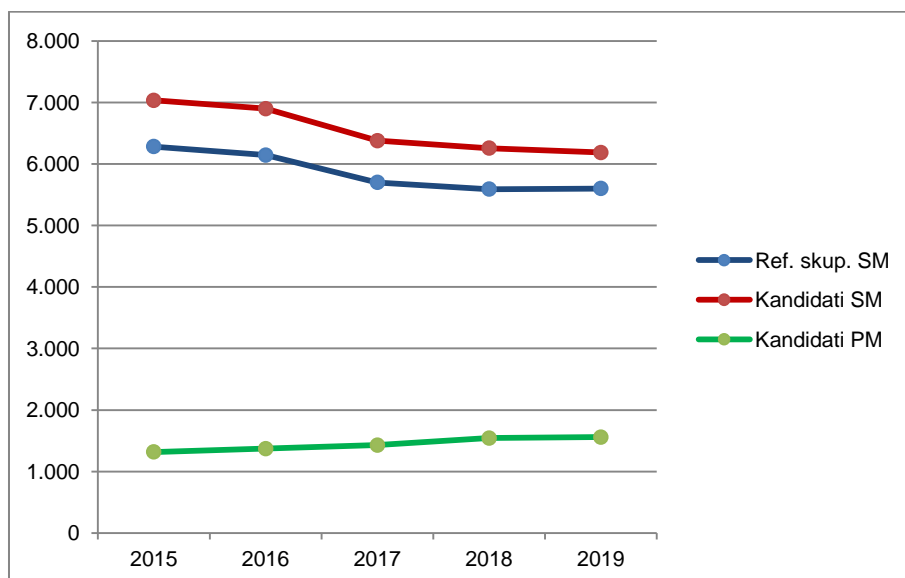
1.1 Struktura kandidatov pri splošni maturi – primerjava po letih

Preglednica 1.1.1 in slika 1.1.1 prikazujeta primerjavo števila udeleženih kandidatov v spomladanskem izpitnem roku splošne mature v letih od 2015 do 2019. Primerjave so prikazane ločeno po strukturi kandidatov.

Preglednica 1.1.1: Udeleženi kandidati pri SM po strukturi – spomladanski izpitni roki 2015–2019

Leto	Ref. skup. SM	Kandidati SM	Kandidati PM
2015	6.283	7.033	1.317
2016	6.145	6.899	1.373
2017	5.699	6.379	1.429
2018	5.589	6.255	1.544
2019	5.600	6.185	1.560

Slika 1.1.1: Udeleženi kandidati pri SM po strukturi – spomladanski izpitni roki 2015–2019

Vir: Državni izpitni center, 2019

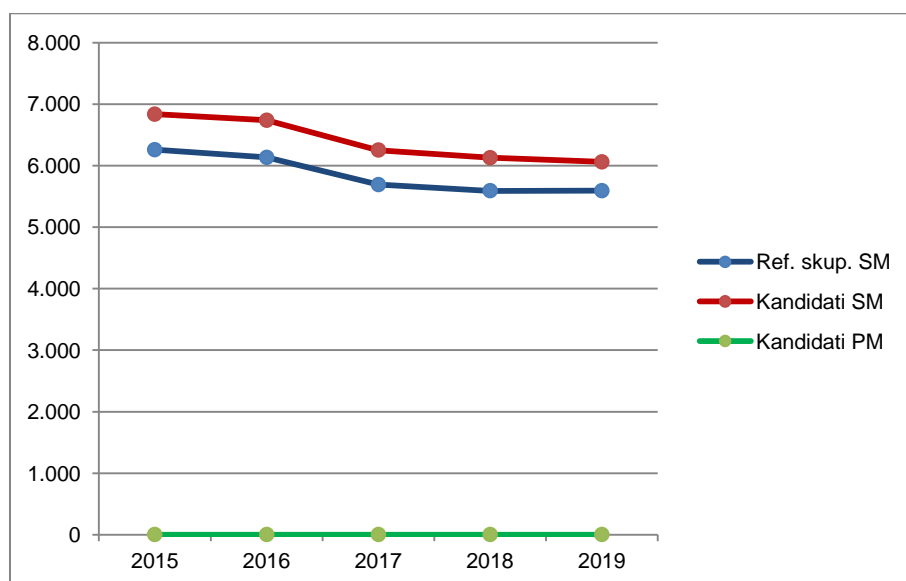
1.2 Struktura kandidatov pri izpitu splošne mature iz slovenščine – primerjava po letih

Preglednica 1.2.1 in slika 1.2.1 prikazujeta primerjavo števila kandidatov, ki so opravljali slovenščino v spomladanskem izpitnem roku splošne mature v letih od 2015 do 2019. Primerjave so prikazane ločeno po strukturi kandidatov.

Preglednica 1.2.1: Udeleženi kandidati pri izpitu SM iz slovenščine po strukturi – spomladanski izpitni roki 2015–2019

Leto	Ref. skup. SM	Kandidati SM	Kandidati PM
2015	6.258	6.837	0
2016	6.135	6.737	0
2017	5.692	6.250	0
2018	5.590	6.128	0
2019	5.593	6.062	0

Slika 1.2.1: Udeleženi kandidati pri izpitu SM iz slovenščina po strukturi – spomladanski izpitni roki 2015–2019

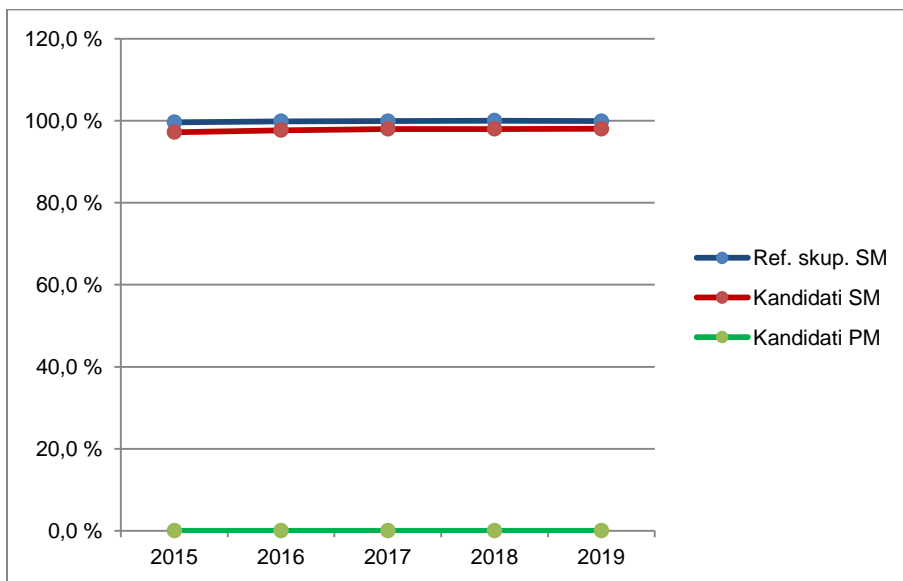
Vir: Državni izpitni center, 2019

Preglednica 1.2.2 in slika 1.2.2 prikazujeta primerjavo deleža kandidatov, ki so opravljali slovenščino (preglednica 1.2.1), glede na udeležene kandidate v spomladanskem izpitnem roku splošne mature v letih od 2015 do 2019 (preglednica 1.1.1). Primerjave so prikazane ločeno po strukturi kandidatov.

Preglednica 1.2.2: Delež udeleženih kandidatov pri izpitu SM iz slovenščine po strukturi – spomladanski izpitni roki 2015–2019

Leto	Ref. skup. SM	Kandidati SM	Kandidati PM
2015	99,6 %	97,2 %	0,0 %
2016	99,8 %	97,7 %	0,0 %
2017	99,9 %	98,0 %	0,0 %
2018	100,0 %	98,0 %	0,0 %
2019	99,9 %	98,0 %	0,0 %

Slika 1.2.2: Delež udeleženih kandidatov pri izpitu SM iz slovenščina po strukturi – spomladanski izpitni roki 2015–2019

Vir: Državni izpitni center, 2019

1.3 Podrobnejša struktura pri izpitu splošne mature iz slovenščine v spomladanskem izpitnem roku 2019

Preglednica 1.3.1 in slika 1.3.1 prikazujeta število in delež kandidatov, ki so opravljali izpit splošne mature iz slovenščine v spomladanskem izpitnem roku 2019. Podatki so prikazani po strukturi kandidatov. (Redni dijaki, ki prvič v celoti opravljajo splošno matura in predstavljajo referenčno skupino SM, so dodatno razdeljeni tudi na izobraževalne programe.)

Preglednica 1.3.1: Podrobnejša struktura kandidatov pri izpitu SM iz slovenščine v spomladanskem izpitnem roku 2019

	Število	Delež
Splošna gimnazija	4.477	73,9 %
Klasična gimnazija	294	4,8 %
Gimnazija	4.771	78,7 %
Tehniška gimnazija	398	6,6 %
Ekonomska gimnazija	170	2,8 %
Umetniška gimnazija	254	4,2 %
Strokovna gimnazija	822	13,6 %
Ref. skup. SM	5.593	92,3 %
Ostali SM	469	7,7 %
Kandidati SM	6.062	100,0 %
Kandidati PM	0	0,0 %

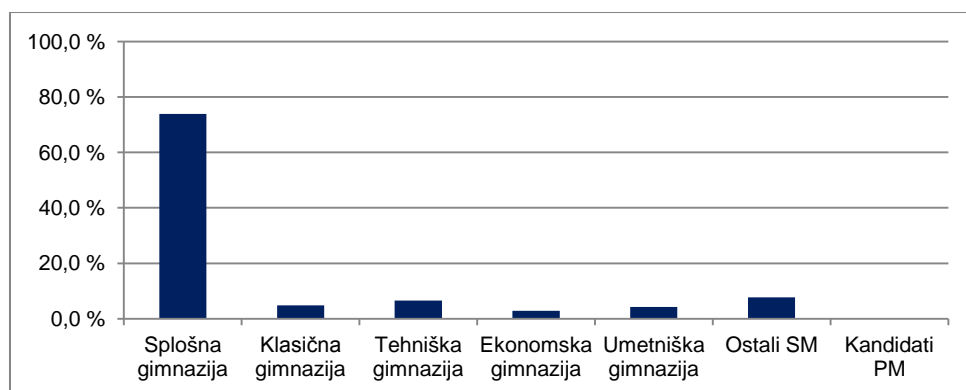
gimnazija = splošna gimnazija + klasična gimnazija

strokovna gimnazija = tehniška gimnazija + ekonomska gimnazija + umetniška gimnazija

ref. skup. SM = gimnazija + strokovna gimnazija

kandidati SM = ref. skup. SM + ostali SM

Slika 1.3.1: Podrobnejša struktura kandidatov pri izpitu SM iz slovenščine v spomladanskem izpitnem roku 2019

Vir: Državni izpitni center, 2019

2 Analiza dosežkov pri izpitu splošne mature iz slovenščine v spomladanskem izpitnem roku 2019

2.1 Porazdelitev dosežkov po odstotnih točkah

Preglednica 2.1.1 prikazuje porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah pri slovenščini v spomladanskem izpitnem roku SM 2019 v posamezne razrede/intervale, ki obsegajo pet odstotnih točk (tj. frekvenčna porazdelitev), preglednica 2.1.2 in slika 2.1.1 pa delež kandidatov, ki so dosegli manj odstotnih točk od zgornje meje razreda (tj. relativna kumulativna frekvenčna porazdelitev). Podatki so prikazani po podrobnejši strukturi kandidatov.

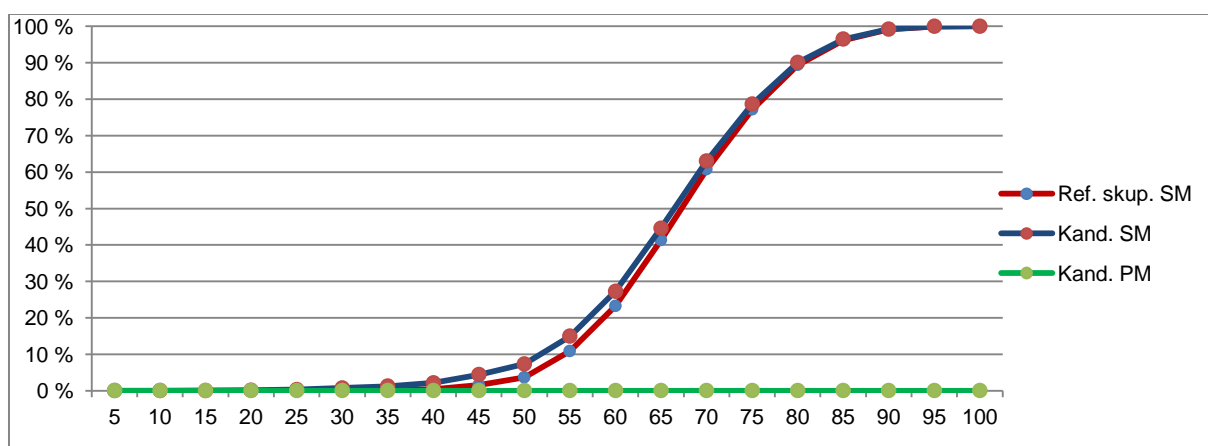
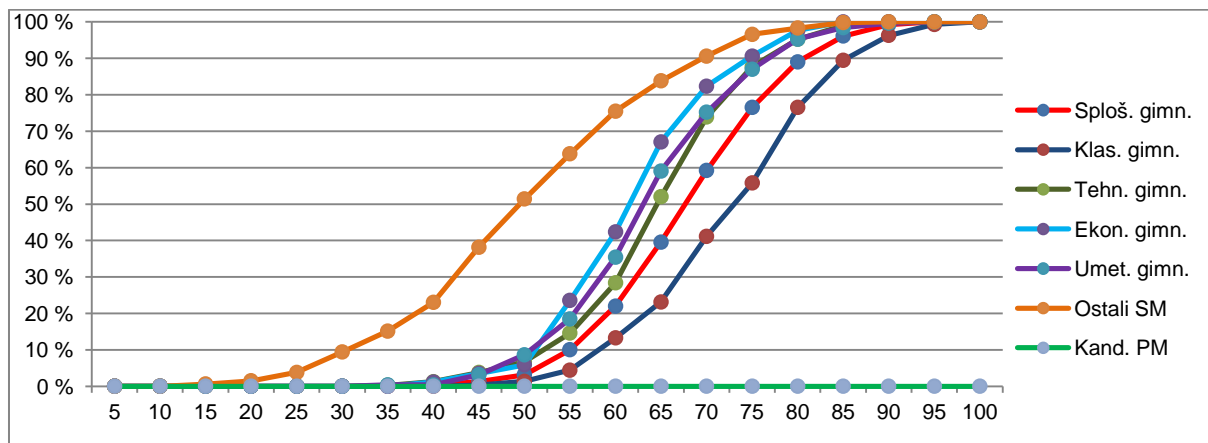
Preglednica 2.1.1: Frekvenčna porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah

Odst. točke	Sploš. gimn.	Klas. gimn.	Gimn.	Tehn. gimn.	Ekon. gimn.	Umet. gimn.	Strok. gimn.	Ref. skup. SM	Kand. SM	Ostali SM	Kand. PM
0-5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6-10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
11-15	0	0	0	0	0	0	0	0	3	3	0
16-20	0	0	0	0	0	0	0	0	4	4	0
21-25	0	0	0	0	0	0	0	0	11	11	0
26-30	1	0	1	0	0	0	0	1	27	26	0
31-35	1	0	1	1	0	1	2	3	30	27	0
36-40	12	0	12	4	2	0	6	18	55	37	0
41-45	43	1	44	10	4	7	21	65	136	71	0
46-50	85	3	88	12	4	14	30	118	180	62	0
51-55	307	9	316	31	30	25	86	402	460	58	0
56-60	536	26	562	55	32	43	130	692	747	55	0
61-65	786	29	815	94	42	60	196	1.011	1.050	39	0
66-70	879	53	932	87	26	41	154	1.086	1.118	32	0
71-75	776	43	819	55	14	30	99	918	946	28	0
76-80	559	61	620	30	12	21	63	683	691	8	0
81-85	317	38	355	15	4	8	27	382	389	7	0
86-90	139	20	159	4	0	3	7	166	167	1	0
91-95	36	9	45	0	0	1	1	46	46	0	0
96-100	0	2	2	0	0	0	0	2	2	0	0
SKUPAJ	4.477	294	4.771	398	170	254	822	5.593	6.062	469	0

Preglednica 2.1.2: Relativna kumulativna frekvenčna porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah

Odst. točke	Sploš. gimn.	Klas. gimn.	Gimn.	Tehn. gimn.	Ekon. gimn.	Umet. gimn.	Strok. gimn.	Ref. skup. SM	Kand. SM	Ostali SM	Kand. PM
5	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	-
10	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	-
15	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	1 %	-
20	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	1 %	-
25	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	4 %	-
30	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	1 %	9 %	-
35	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	1 %	15 %	-
40	0 %	0 %	0 %	1 %	1 %	0 %	1 %	0 %	2 %	23 %	-
45	1 %	0 %	1 %	4 %	4 %	3 %	4 %	2 %	4 %	38 %	-
50	3 %	1 %	3 %	7 %	6 %	9 %	7 %	4 %	7 %	51 %	-
55	10 %	4 %	10 %	15 %	24 %	19 %	18 %	11 %	15 %	64 %	-
60	22 %	13 %	21 %	28 %	42 %	35 %	33 %	23 %	27 %	75 %	-
65	40 %	23 %	39 %	52 %	67 %	59 %	57 %	41 %	45 %	84 %	-
70	59 %	41 %	58 %	74 %	82 %	75 %	76 %	61 %	63 %	91 %	-
75	77 %	56 %	75 %	88 %	91 %	87 %	88 %	77 %	79 %	97 %	-
80	89 %	77 %	88 %	95 %	98 %	95 %	96 %	89 %	90 %	98 %	-
85	96 %	89 %	96 %	99 %	100 %	98 %	99 %	96 %	96 %	100 %	-
90	99 %	96 %	99 %	100 %	100 %	100 %	100 %	99 %	99 %	100 %	-
95	100 %	99 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	-
100	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	-

Slika 2.1.1: Relativna kumulativna frekvenčna porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah

Vir: Državni izpitni center, 2019

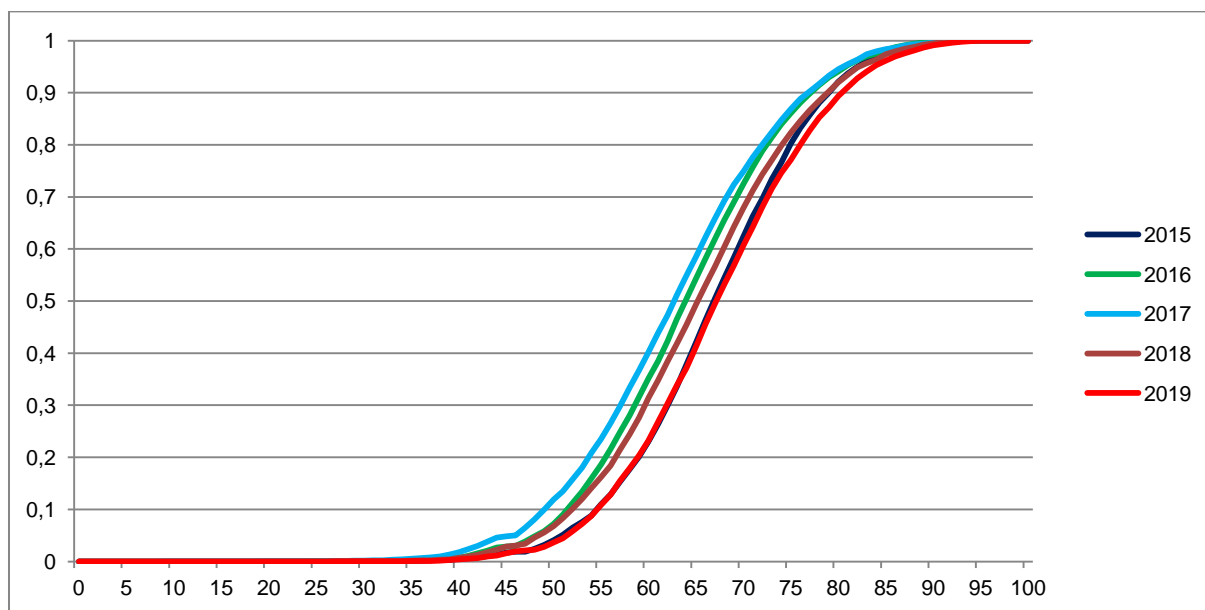
2.2 Meje med ocenami

Preglednica 2.2.1 prikazuje primerjavo mej med točkovnimi ocenami v letih od 2015 do 2019, slika 2.2.1 pa kumulativno frekvenčno porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah za referenčno skupino SM, na kateri se postavljajo meje med točkovnimi ocenami.

Preglednica 2.2.1: Meje med točkovnimi ocenami za zadnjih pet let

Leto	Točkovne ocene						
	2	3	4	5	6	7	8
2015	48	59	65	70	75	80	86
2016	47	57	63	68	74	79	85
2017	47	57	62	67	73	79	84
2018	48	58	64	69	74	80	85
2019	49	59	65	70	75	80	86

Slika 2.2.1: Kumulativna frekvenčna porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah – referenčna skupina SM

Vir: Državni izpitni center, 2019

2.3 Porazdelitev dosežkov po točkovnih ocenah

Preglednica 2.3.1 prikazuje porazdelitev kandidatov po točkovnih ocenah pri slovenščini v spomladanskem izpitnem roku SM 2019 (tj. frekvenčna porazdelitev), preglednica 2.3.2 in slika 2.3.1 pa delež kandidatov s posameznimi točkovnimi ocenami (tj. relativna frekvenčna porazdelitev). Podatki so prikazani po podrobnejši strukturi kandidatov.

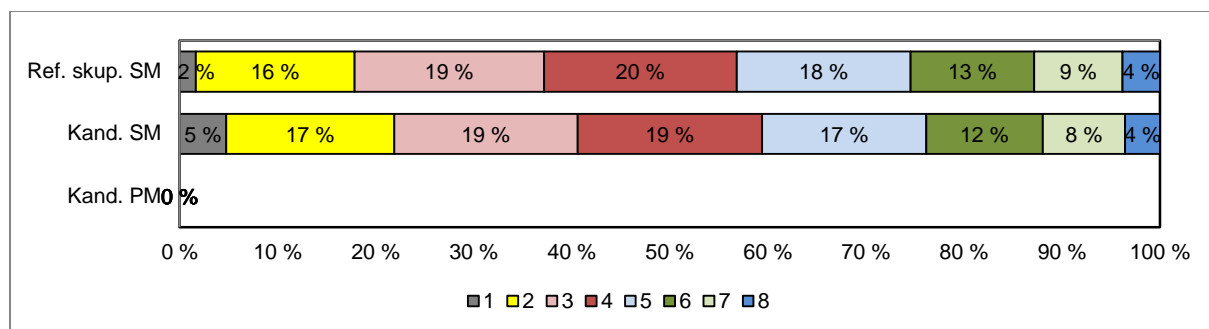
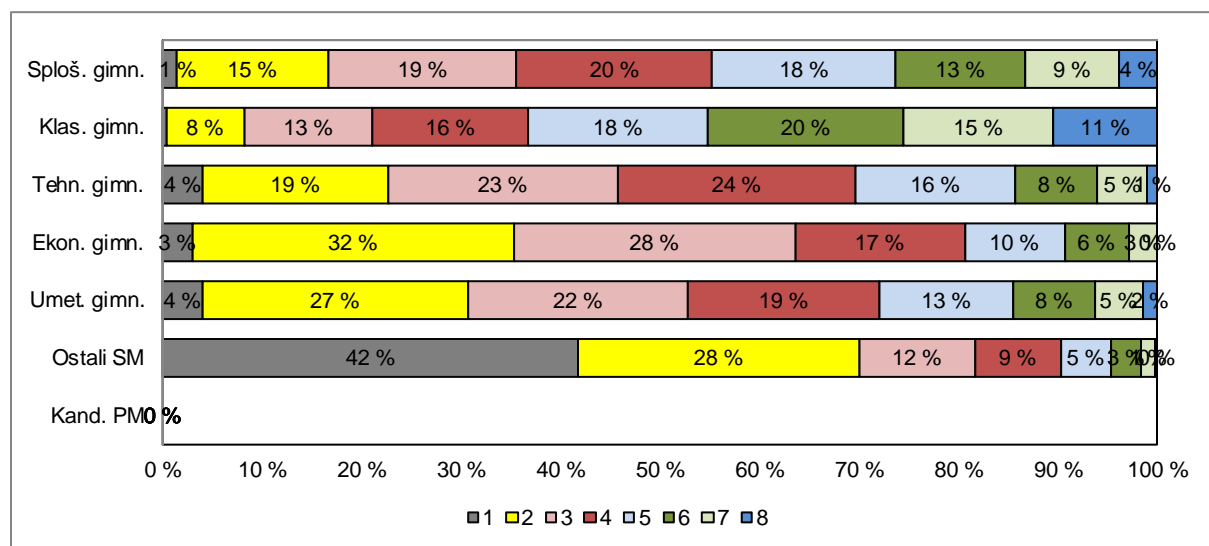
Preglednica 2.3.1: Frekvenčna porazdelitev kandidatov po točkovnih ocenah

Ocena	Sploš. gimn.	Klas. gimn.	Gimn.	Tehn. gimn.	Ekon. gimn.	Umet. gimn.	Strok. gimn.	Ref. skup. SM	Kand. SM	Ostali SM	Kand. PM
1	60	1	61	16	5	10	31	92	288	196	0
2	687	23	710	74	55	68	197	907	1.039	132	0
3	846	38	884	92	48	56	196	1.080	1.135	55	0
4	881	46	927	95	29	49	173	1.100	1.140	40	0
5	824	53	877	64	17	34	115	992	1.016	24	0
6	582	58	640	33	11	21	65	705	719	14	0
7	422	44	466	20	5	12	37	503	510	7	0
8	175	31	206	4	0	4	8	214	215	1	0
Uspešni	4.417	293	4.710	382	165	244	791	5.501	5.774	273	0
Skupaj	4.477	294	4.771	398	170	254	822	5.593	6.062	469	0

Preglednica 2.3.2: Relativna frekvenčna porazdelitev kandidatov po točkovnih ocenah

Ocena	Sploš. gimn.	Klas. gimn.	Gimn.	Tehn. gimn.	Ekon. gimn.	Umet. gimn.	Strok. gimn.	Ref. skup. SM	Kand. SM	Ostali SM	Kand. PM
1	1 %	0 %	1 %	4 %	3 %	4 %	4 %	2 %	5 %	42 %	-
2	15 %	8 %	15 %	19 %	32 %	27 %	24 %	16 %	17 %	28 %	-
3	19 %	13 %	19 %	23 %	28 %	22 %	24 %	19 %	19 %	12 %	-
4	20 %	16 %	19 %	24 %	17 %	19 %	21 %	20 %	19 %	9 %	-
5	18 %	18 %	18 %	16 %	10 %	13 %	14 %	18 %	17 %	5 %	-
6	13 %	20 %	13 %	8 %	6 %	8 %	8 %	13 %	12 %	3 %	-
7	9 %	15 %	10 %	5 %	3 %	5 %	5 %	9 %	8 %	1 %	-
8	4 %	11 %	4 %	1 %	0 %	2 %	1 %	4 %	4 %	0 %	-
Uspešni	99 %	100 %	99 %	96 %	97 %	96 %	96 %	98 %	95 %	58 %	-
Skupaj	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	-

Slika 2.3.1: Relativna frekvenčna porazdelitev kandidatov po točkovnih ocenah

Vir: Državni izpitni center, 2019

3 Splošni podatki o kandidatih pri izpitu splošne mature iz slovenščine v spomladanskem izpitnem roku 2019

V preglednici 3.1 so zbrani splošni podatki (tj. statistike) o kandidatih, ki so opravljali izpit splošne mature iz slovenščine v spomladanskem izpitnem roku 2019.

Preglednica 3.1: Splošni podatki o kandidatih pri izpitu SM iz slovenščine v spomladanskem izpitnem roku 2019

	Sploš. gimn.	Klas. gimn.	Gimn.	Tehn. gimn.	Ekon. gimn.	Umet. gimn.	Strok. gimn.	Ref. skup. SM	Kand. SM	Ostali SM	Kand. PM
Število kandidatov	4.477	294	4.771	398	170	254	822	5.593	6.062	469	0,00
Povprečni splošni uspeh pri SM*	20,37	22,33	20,49	19,11	16,11	18,09	18,18	20,18	20,07	16,08	-
Povprečni uspeh v 4. letniku SŠ	3,92	4,10	3,93	3,80	3,57	3,71	3,72	3,90	3,85	2,83	-
Povprečni uspeh v 3. letniku SŠ	3,90	4,09	3,92	3,81	3,66	3,87	3,80	3,90	3,85	2,96	-
Povprečna točkovna ocena pri predmetu SM	4,35	5,15	4,40	3,79	3,30	3,63	3,64	4,29	4,13	2,23	-
Povprečna originalna točkovna ocena pri predmetu SM**	4,34	5,15	4,39	3,78	3,28	3,61	3,63	4,28	4,12	2,19	-
Povprečno število odstotnih točk pri predmetu SM	68,09	72,80	68,38	64,72	61,97	63,94	63,91	67,73	66,38	50,31	-
Mediana odstotnega števila točk pri predmetu SM	68	72	68	65	62	64	64	68	67	50	-
Standardni odklon odstotnih točk pri predmetu SM	9,81	10,12	9,89	9,40	9,06	9,92	9,54	9,97	11,36	14,29	-
Povprečna ocena pri predmetu v 4. letniku SŠ	3,43	3,66	3,45	3,07	3,04	3,02	3,05	3,39	3,35	2,58	-
Povprečna ocena pri predmetu v 3. letniku SŠ	3,50	3,78	3,51	3,29	3,26	3,31	3,29	3,48	3,44	2,72	-
Korelacija splošnega uspeha pri SM in točkovne ocene pri predmetu SM*	0,80	0,84	0,80	0,74	0,79	0,83	0,77	0,80	0,80	0,70	-
Korelacija splošnega uspeha pri SM in uspeha v 4. letniku SŠ*	0,74	0,74	0,74	0,65	0,66	0,71	0,67	0,73	0,73	0,70	-
Korelacija splošnega uspeha pri SM in uspeha v 3. letniku SŠ*	0,68	0,73	0,68	0,58	0,59	0,63	0,59	0,67	0,67	0,66	-
Korelacija točkovne ocene pri predmetu SM in uspeha v 4. letniku SŠ***	0,65	0,65	0,65	0,60	0,53	0,67	0,61	0,65	0,67	0,67	-
Korelacija točkovne ocene pri predmetu SM in uspeha v 3. letniku SŠ***	0,65	0,65	0,65	0,60	0,53	0,67	0,61	0,65	0,67	0,67	-
Korelacija točkovne ocene pri predmetu SM in ocene pri predmetu v 4. letniku SŠ***	0,66	0,69	0,67	0,61	0,47	0,67	0,60	0,67	0,68	0,69	-
Korelacija točkovne ocene pri predmetu SM in ocene pri predmetu v 3. letniku SŠ***	0,62	0,62	0,62	0,51	0,39	0,58	0,51	0,61	0,62	0,62	-
Korelacija notranjega in zunanjega dela pri SM	0,38	0,34	0,38	0,27	0,32	0,42	0,33	0,37	0,45	0,37	-
Odstotek neuspešnih s PP	1,34	0,34	1,28	4,02	2,94	3,94	3,77	1,64	4,75	41,79	-
Odstotek neuspešnih brez PP	1,83	0,68	1,76	5,03	4,71	5,91	5,23	2,27	5,48	43,71	-

*Pri izračunu povprečnega splošnega uspeha pri SM so upoštevani samo uspešni kandidati (10 točk ali več). Enako velja tudi za korelacije s splošnim uspehom pri SM.

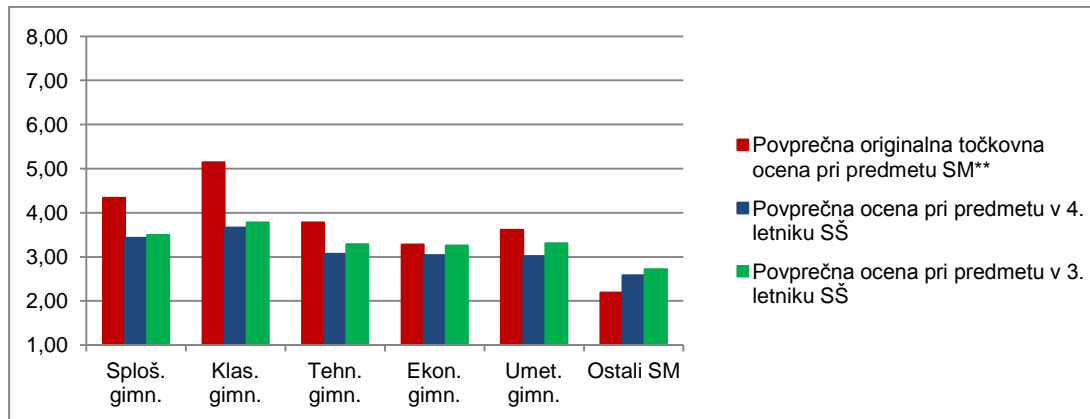
**Originalna točkovna ocena je ocena pri predmetu SM, izračunana iz odstotnih točk, brez upoštevanja PP (pogojno pozitivne) ali upoštevanja ocene iz prejšnjega roka.

***Korelacija z oceno pri predmetu SM se računa z originalno točkovno oceno pri predmetu SM.

Če je manj kakor 30 popolnih parov podatkov, se korelacija ne izračuna.

Slika 3.1 prikazuje primerjavo povprečne originalne točkovne ocene pri izpitu SM iz slovenščine in povprečnih ocen iz slovenščine v 4. in 3. letniku srednje šole. Podatki so prikazani po podrobnejši strukturi kandidatov.

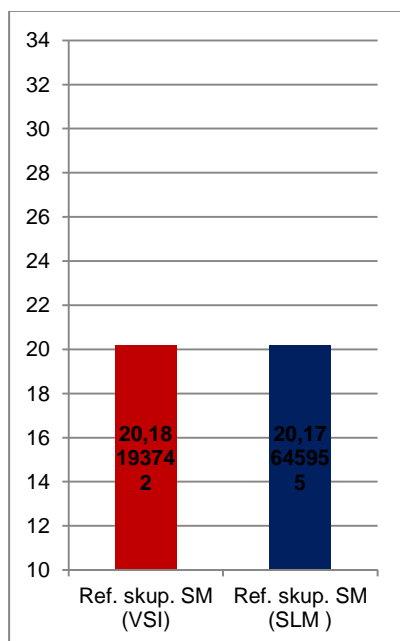
Slika 3.1: Povprečne (točkovne) ocene pri izpitu SM iz slovenščine

Vir: Državni izpitni center, 2019

Slika 3.2 prikazuje primerjavo povprečnega splošnega uspeha vseh gimnazijcev, ki so v spomladanskem izpitnem roku 2019 prvič v celoti opravljali splošno matura (ref. skup. SM – VSI), in gimnazijcev, ki so v tem izpitnem roku prvič v celoti opravljali izpit SM iz slovenščine (ref. skup. SM – SLM).

Slika 3.2: Povprečni splošni uspeh pri SM in pri izpitu SM iz slovenščine

Vir: Državni izpitni center, 2019

4 Vsebinska analiza dosežkov za referenčno skupino SM

4.1 Vsebinska analiza dosežkov pri zunanjem in notranjem delu izpita

Preglednica 4.1.1 prikazuje osnovne statistične podatke za referenčno skupino SM pri zunanjem in notranjem delu izpita iz slovenščine v spomladanskem izpitnem roku SM 2019.

Preglednica 4.1.1: Osnovni statistični podatki

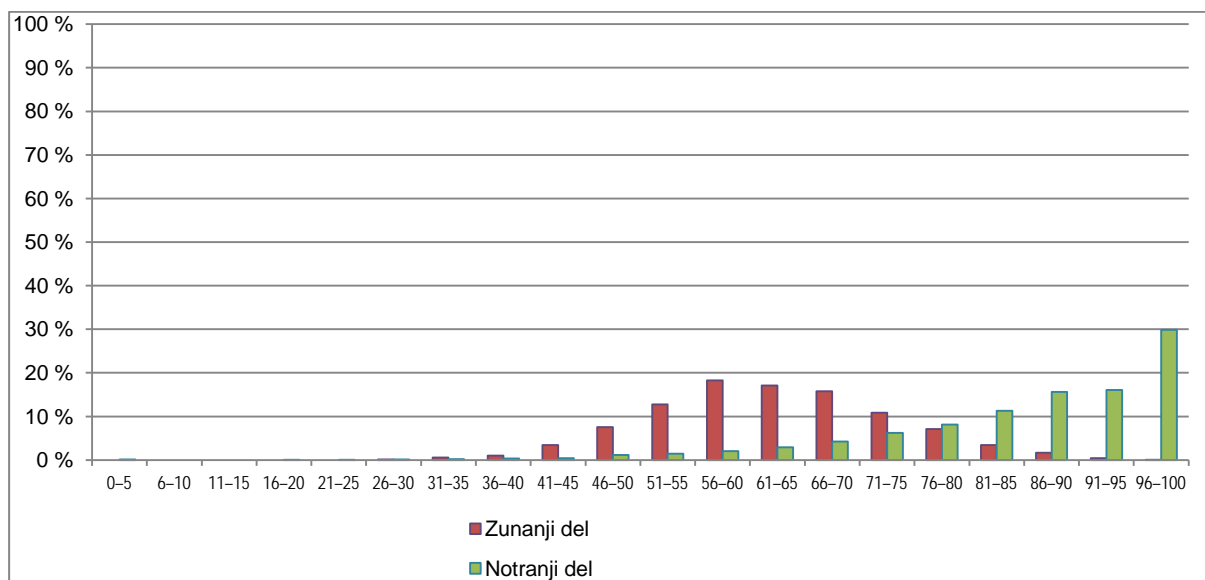
	Zunanji del	Notranji del
Število kandidatov	5.593	5.593
Povprečno število odstotnih točk	50,19	17,54
Standardni odklon odstotnih točk	8,65	2,69
Maksimalno število odstotnih točk	77,67	20,00
Povprečna težavnost	0,63	0,88

Preglednica 4.1.2 in slika 4.1.1 prikazujeta relativno frekvenčno porazdelitev referenčne skupine SM po dosežkih pri zunanjem in notranjem delu izpita iz slovenščine v spomladanskem izpitnem roku SM 2019.

Preglednica 4.1.2: Relativna frekvenčna porazdelitev po dosežkih pri zunanjem in notranjem delu izpita

Odstotki	Zunanji del	Notranji del
0-5	0 %	0 %
6-10	0 %	0 %
11-15	0 %	0 %
16-20	0 %	0 %
21-25	0 %	0 %
26-30	0 %	0 %
31-35	1 %	0 %
36-40	1 %	0 %
41-45	3 %	0 %
46-50	8 %	1 %
51-55	13 %	1 %
56-60	18 %	2 %
61-65	17 %	3 %
66-70	16 %	4 %
71-75	11 %	6 %
76-80	7 %	8 %
81-85	3 %	11 %
86-90	2 %	16 %
91-95	0 %	16 %
96-100	0 %	30 %
SKUPAJ	100 %	100 %

Slika 4.1.1: Relativna frekvenčna porazdelitev po dosežkih pri zunanjem in notranjem delu izpita

Vir: Državni izpitni center, 2019

4.2 Vsebinska analiza dosežkov po posameznih delih izpita

Preglednica 4.2.1 prikazuje osnovne statistične podatke za referenčno skupino SM po posameznih delih izpita iz slovenščine v spomladanskem izpitnem roku SM 2019.

Preglednica 4.2.1: Osnovni statistični podatki po posameznih delih izpita

	Izpitna pola 1	Izpitna pola 2	Ustni izpit
Število kandidatov	5.593	5.593	5.593
Povprečno število odstotnih točk	30,54	19,63	17,54
Standardni odklon odstotnih točk	6,35	3,35	2,69
Maksimalno število odstotnih točk	50,00	30,00	20,00
Povprečna težavnost	0,61	0,65	0,88

4.3 Vsebinska analiza dosežkov po nalogah in vprašanjih

Kandidati pišejo izpitno polo 1 (IP 1) in izpitno polo 2 (IP 2) ter opravljajo ustni izpit. IP 1 je šolski esej, kandidati izbirajo med dvema tipoma eseja, razpravljalnim in razlagalnim/interpretativnim. Šolski esej pišejo na podlagi tematskega sklopa, ki vključuje razpisana literarna besedila. IP 2 je razčlemba neumetnostnega besedila, ki vključuje naloge na vseh jezikovnih ravneh in tvorbo krajšega neumetnostnega besedila. Ustni izpit vsebuje tri vprašanja: branje odlomka umetnostnega besedila ali kratkega umetnostnega besedila, interpretacijo prebranega besedila in njegovo umestitev v literarnozgodovinski kontekst ter splošno vprašanje iz književnosti ali jezika.

4.3.1 IZPITNA POLA 1

Kandidat s pisanjem šolskega eseja dokaže, da zna o literarnih besedilih predpisanega tematskega sklopa po podanih smernicah napisati daljše besedilo (najmanj 700 besed), ki je vsebinsko smiselno in zaokroženo, zgradbeno in slogovno ustrezno ter jezikovno pravilno.

Naslov tematskega sklopa za letošnjo maturo je bil Stiske družine in posameznika na zgodovinskih *prelomnicah*, vseboval je dva romana, in sicer *Angel pozabe* M. Haderlap in *Francoski testament* A. Makina. Na podlagi obeh romanov so kandidati po predloženih smernicah pisali razpravljalni esej, za interpretativni/razlagalni esej je bil podan odlomek iz Makinovega romana.

Šolski esej je pisalo 5.593 kandidatov. Statistični podatki o IP 1 so: povprečno število točk – 30,54, lani: 30,96; indeks objektivnosti – 0,68, lani: 0,64; število tretjih ocenjevanj – 336 (6 %), lani: 539 (9,6 %). Letos so kandidati esej pisali nekoliko slabše kot lani, a bolje kot predlani, ko je bilo povprečno število točk 30,29. Ocenjevalci so eseje ocenjevali bolj usklajeno kot lani, IO je višji za 0,04; manj je bilo tudi tretjih ocenjevanj.

4.3.1.1 RAZPRAVLJALNI ESEJ

Naslov razpravljalnega eseja je bil »*Čudno, čudno, kaj lahko doleti ljudi*« (*Angel pozabe*). V postavki A so morali kandidati pojasniti, kakšno nasilje so doživeli babica Mici, oče Zdravko in babica Charlotte in zakaj, ter označiti osebe, ki so jim nasilje povzročile. V postavki B so morali primerjati, kako so nasilna dejanja vplivala na Micino, Zdravkovo in Charlottino nadaljnje življenje, ter presoditi, katerega od njih je nasilje najusodnejše zaznamovalo. V postavki C pa so morali pojasniti svoje doživljanje učinka nasilja v obeh romanih v primerjavi s svojim doživljanjem nasilja v medijih.

Za razpravljalni esej se je odločilo 5.388 kandidatov (tj. 96,36 %), v povprečju so dosegli 30,40 točke (lani: 30,54, predlani: 30,09). Indeks težavnosti eseja je bil enak kot lani 0,61; indeks diskriminativnosti 0,52 (lani: 0,55) in indeks objektivnosti 0,67 (lani: 0,62).

Postavka A (IT = 0,69) je bila med vsemi vsebinskimi postavkami za kandidate najlažja, povprečno so dosegli 8,97 točke od 13 možnih. Točkovanje postavke je bilo razdeljeno na dva dela, in sicer na trikrat po 3 točke za pojasnilo, kakšno nasilje so doživeli babica Mici, oče Zdravko in babica Charlotte, in enkrat 4 točke za oznako oseb, ki so nasilje povzročile. Kandidati so točke izgubljali predvsem zato, ker se postavke niso lotili razlagalno, kakor zahtevajo smernice za pisanje, ampak so le povzemali dogodke, v katerih so literarne osebe doživele nasilje. Povzemanje dogodkov je bilo pogosto tudi zelo splošno in nenatančno, podobno nenatančno so označevali tudi osebe, ki so nasilna dejanja povzročile. Postavka B (IT = 0,67) je bila za kandidate rahlo zahtevnejša, dosegli so 8,03 točke od 12 možnih. Točkovanje postavke je bilo razdeljeno na primerjavo (8 točk) in presojo (4 točke). Navodila za ocenjevanje so predvidevala delno rešitev, in sicer samo za predstavitev vpliva ali posledic prenehanja nasilja na nadaljnje življenje oseb brez primerjave je kandidat v prvem delu postavke lahko dobil do 4 točke. Visoka ocena te postavke kaže, da so kandidati že dokaj dobro usvojili tehniko primerjave. Navodila so kandidatom ponujala veliko možnosti za oblikovanje odgovora, saj so iz romanov lahko izbirali tiste vsebinske elemente, ki so se jim po njihovi presoji zdeli najbolj povedni. Za vse točke so morali primerjavo izpeljati vsebinsko in strukturno ustrezno, kar pomeni, da je primerjava morala vsebovati tezo in dva do tri vsebinsko ustrezne člene primerjave za vse tri osebe. Postavka je od kandidatov zahtevala poglobljeno poznavanje romanov in sposobnost sinteze, kar so morali ubesediti z razlaganjem kot prevladujočim načinom razvijanja teme. Bolje so razlagali vpliv nasilnih dejanj na Micino in Zdravkovo življenje, kar je v romanu predstavljeno dokaj transparentno, kot pa na Charlottino življenje, ki pa je od kandidatov zahteval dokaj poglobljen razmislek. Postavka C (IT = 0,56) je bila za kandidate najzahtevnejša, saj so povprečno dosegli 2,82 točke od 5 možnih. Postavka je od kandidatov zahtevala, da pojasnijo svoje doživljanje učinka nasilja v prebranih romanih v primerjavi s svojim doživljanjem nasilja v medijih. Kandidati so izgubljali točke, ker so pojasnjevali le svoje doživljanje nasilja v obeh romanih brez primerjave s svojim doživljanjem nasilja v medijih ali pa so zgolj vrednotili prepričljivost prikazanega nasilja v obeh romanih. Indeks težavnosti za razpravljalni esej (0,61) kaže, da vsebinski del razpravljalnega eseja ni bil prezahteven, povprečno število točk za vsebinski del eseja je 19,82 od 30 možnih oziroma 66 %. Zahtevnost vsebinskih postavk je bila uravnotežena, saj so kandidati dosegali po posameznih postavkah precej izenačen indeks od 0,56 do 0,69, pod spodnjo mejo IT so tudi letos le dodatne točke za vsebino (IT = 0,03).

V razdelku jezik se ocenjujejo jezikovna pravilnost, slog in zgradba. Indeksi težavnosti pri posameznih jezikovnih postavkah so zelo različni, najnižji je pri jezikovni pravilnosti, in sicer 0,24. Glede na lansko in predlansko leto se je ta indeks rahlo dvignil (lani: 0,22 in predlani: 0,21), opazno pa se je zvišal indeks objektivnosti, letos je 0,62 (lani: 0,57; predlani: 0,56). Nizek indeks težavnosti pri jezikovni pravilnosti odslkava slabo znanje osnovnega pravopisa in slovnice oziroma nizko pismenost kandidatov. Indeks težavnosti sloga je 0,62, kar je nižje kot lani (0,66). Indeks težavnosti za zgradbo je 0,81, kar je tudi nekoliko nižje kot lani (0,86). Najnižji je IT pri dodeljevanju dodatnih točk za jezik, in sicer le 0,02, oziroma so kandidati v povprečju prejeli le 0,05 točke od možnih 3. Kandidati so pri jezikovnih postavkah povprečno dosegali 10,58 točke od možnih 20 oziroma 53 %.

Indeks diskriminativnosti je pri vseh vsebinskih in jezikovnih postavkah ustrezen in dokaj uravnotežen ter ne odstopa od podatkov iz prejšnjih let, letos je 0,34–0,53.

Indeksa objektivnosti 0,80–0,90 pri tem tipu eseja ne dosegamo, povprečen indeks objektivnosti za letošnji razpravljalni esej je 0,67. Ta indeks je višji kot lani (0,62). Najvišji indeks objektivnosti sta dosegli vsebinska postavka A (0,64) in postavka jezikovna pravilnost (0,62). Najnižje indekse objektivnosti so dosegle postavki za dodatne točke (za vsebino: 0,26 in za jezik: 0,27) ter postavka slog (0,27). Glede na lansko leto se je zvišal indeks objektivnosti pri ocenjevanju zgradbe, (letos: 0,32; lani: 0,28). Zvišanje tega indeksa pripisujemo dodatnim priporočilom ocenjevalcem na seminarju, naj natančno ocenjujejo tudi esejsko zgradbo. Dodelitev dodatnih točk je kljub določenim priporočilom bolj ali manj prepuščena presoji posameznega ocenjevalca, zato je nizek indeks objektivnosti pri teh dveh postavkah pričakovan; ocenjevanje postavke za slog pa bi moralo biti bolj usklajeno, vendar je standardizacija ocenjevanja te postavke zaradi velikega števila ocenjevalcev in relativno skromnega usposabljanja za ocenjevanje izjemno zahtevna.

4.3.1.2 RAZLAGALNI/INTERPRETATIVNI ESEJ

Odlomek za pisanje razlagalnega/interpretativnega eseja je bil vzet iz Makinovega romana *Francoski testament* (MB: Litera, 2019. 201–203). V postavki A so kandidati po navodilih za pisanje skušali umestiti odlomek v celotno dogajanje in ga nasloviti, tako da so poudarili vlogo kamnitega obraza Bakhove svečenice v odlomku, in svojo izbiro naslova utemeljiti, v postavki B pojasniti, kako se v odlomku spreminjata pripovedovalčevo razpoloženje in njegov odnos do babice, v postavki C povzeti babičino pripoved in razložiti, kako se njeno pripovedovanje slogovno razlikuje od pripovedovalčevega, v postavki C pa pojasniti svoje doživljanje babice.

Ta tip eseja je pisalo le 205 kandidatov, kar je 3,6 %. Odstotek kandidatov, ki so se odločili za interpretativni esej, je letos opazno nižji kot lani (12,42 %) in predlani (9,8 %). V povprečju so kandidati dosegli 34,33 točke (lani: 33,73 točke, predlani: 32,17). V povprečju so kandidati interpretativni esej pisali bolje kot razpravljalnega. Indeks težavnosti je bil 0,69, indeks diskriminativnosti 0,54 in indeks objektivnosti 0,85. Indeks težavnosti pokaže, da je bil letošnji esej za kandidate manj zahteven kot lanski (lani: 0,67; predlani: 0,64), indeks diskriminativnosti je nižji od lanskega (lani: 0,63), letošnji indeks objektivnosti je opazno boljši od lanskega (lani: 0,73).

V postavki A (IT = 0,73) so kandidati kar uspešno odlomek umestili v celotno dogajanje, kar je bilo točkovano s 3 točkami, pri izbiri naslova so točko izgubili, če naslov ni bil povezan z vlogo kamnitega obraza Bakhove svečenice, sicer je izbira naslova bila ocenjena z 2 točkama, za utemeljitev izbire naslova pa so lahko prejeli do 4 točke. Pri postavki A so kandidati v povprečju dosegli 6,75 točke od 9 možnih. Postavka B je bila za kandidate manj zahtevna kot postavka A, v povprečju so dosegli 6,15 točke od 8 možnih. Kandidati so uspešno pojasnili, kako se v odlomku spreminjata pripovedovalčevo razpoloženje in njegov odnos do babice. Delna rešitev je bila samo pojasnilo spreminjanja Aljoševega razpoloženja, za kar so lahko prejeli največ 4 točke. Navodilo v postavki C (IT = 0,64) je bilo dvodelno, v prvem delu so kandidati uspešno povzeli babičino pripoved, kar je bilo točkovano s 3 točkami, drugi del postavke pa je bil težji, saj smo od kandidatov pričakovali, da bodo opazili in znali razložiti, kako se babičino pripovedovanje v odlomku slogovno razlikuje od pripovedovalčevega, kar je bilo točkovano s

6 točkami. Delna rešitev je bila samo ugotovitev razlik v slogu, kar je bilo točkovano s 4 točkami. Ta postavka je bila za kandidate najtežja, saj je zahtevala večjo bralčevo literarno senzibilnost, kar pa je za ta tip eseja običajno. V povprečju so pri tej postavki kandidati dosegli 5,75 točke od 9 možnih. Postavka Č (IT = 0,80) je bila najlažja, kandidati so uspešno pojasnjevali svoje doživetje babice, v povprečju so dosegli 3,18 točke od 4 možnih.

Indeks težavnosti za razlagalni/interpretativni esej (0,69) kaže, da vsebinski del razpravljalnega eseja ni bil prezahteven. Zahtevnost vsebinskih postavk je bila uravnotežena, saj so kandidati dosegali po posameznih postavkah precej izenačen indeks od 0,64 do 0,80. Povprečno število točk za vsebinski del eseja je 22,13 od 30 možnih oziroma 74 %.

Indeksi težavnosti za jezikovne postavke so enako kot pri razpravljalnem eseju različni. Najvišji je pri zgradbi (0,85), sledi indeks pri slogu (0,73), najnižji pa je pri jezikovni pravilnosti (0,33). Indeksi težavnosti za jezikovne postavke so pri interpretativnem eseju višji, kar kaže, da se za pisanje tega tipa eseja odločajo tisti kandidati, ki jezik na splošno bolje obvladajo. Tudi indeksi objektivnosti pri jezikovnih postavkah so precej višji kot pri razpravljalnem eseju, in sicer pri jezikovni pravilnosti 0,70; pri slogu 0,47 in pri zgradbi 0,53. To je povsem razumljivo, saj je bilo nalog malo, zato jih je ocenjevala manjša skupina ocenjevalcev.

Indeks diskriminativnosti je ustrezen, in sicer 0,54. Povprečen indeks objektivnosti je pri interpretativnem eseju običajno višji kot pri razpravljalnem eseju, tokrat je presežena spodnja meja tega indeksa, saj je 0,85, torej smo dosegli zadovoljivo raven standardizacije ocenjevanja tega tipa eseja.

KOMENTAR IZPITNE POLE 1

Letos se je mnogo več kandidatov odločilo za pisanje razpravljalnega eseja. Interpretativni esej je pisalo le 3,6 % kandidatov, kar pomeni, da je število kandidatov, ki so se odločili za pisanje tega tipa eseja, spet padlo (lani: 12,42 %, predlani: 9,8 %). Praviloma se za pisanje interpretativnega eseja odločajo literarno senzibilnejši in bolj razgledani kandidati. Letos so tudi boljši kandidati presodili, da bodo lažje napisali dober razpravljalni esej, saj so bila navodila za pisanje interpretativnega eseja na prvi pogled nekoliko zahtevnejša. Tisti, ki so izbrali interpretativni esej, pa so v povprečju dosegli v vseh ocenjenih postavkah višji rezultat kot kandidati pri razpravljalnem eseju.

V povprečju so rezultati IP 1 rahlo nižji od lanskih. Lani so kandidati pri eseju dosegli v povprečju 30,96 točke, letos pa 30,56. Vsebinsko letošnji esej ni bil zahtevnejši kot lanski, po težavnosti so bile naloge pri obeh tipih esejev dokaj uravnotežene. Nekoliko nižji rezultat so kandidati dosegli pri jezikovnih postavkah.

Zadovoljni smo lahko s povečanjem indeksa objektivnosti za 0,04, kar pomeni, da ocenjevalci ocenjujemo bolj usklajeno, še posebej je pomembno, da smo pri interpretativnem eseju dosegli območje ustreznosti (0,85). Tudi število tretjih ocenjevanj se je znižalo (letos 336 nalog, lani 489).

4.3.2 IZPITNA POLA 2

Izpitno polo 2 (IP 2) je pisalo 5.593 kandidatov, ki so v povprečju dosegli 58,92 točke od 90 možnih (tj. 19,64 relativne točke). Povprečni indeks težavnosti je bil 0,65. Glede na lansko in predlansko leto so bili rezultati pri IP 2 boljši, saj so kandidati lani v povprečju dosegli 68,54 točke od 120 možnih (tj. 17,13 relativne točke), predlani pa 61,11 točke od 120 možnih (tj. 15,28 relativne točke). Opažamo, da se krivulja rezultatov zadnji dve leti obrača navzgor.

Najvišje število točk je bilo 84 (od 90 možnih), dosegli so ga štirje kandidati.

IP 2 celovito preverja sporazumevalne zmožnosti kandidatov, tj. razumevanje, analiziranje in vrednotenje neumetnostnega izhodiščnega besedila izbrane besedilne vrste z različnih vidikov ter s

tem tudi vse pomembne sestavine in cilje učnega načrta. Izzpitna pola je sestavljena tako, da v ustreznih deležih vključuje naloge za preverjanje vseh vrst razčlenbe neumetnostnega besedila: pomensko, okoliščinsko, naklonsko, glasoslovno s pravorečjem, pravopisno, besedoslovno, oblikoslovno, skladenjsko, besedotvorno, slogovno in besediloslovno.

Naloge preverjajo tako znanje kot različne zmožnosti na treh taksonomskih stopnjah: prva stopnja predstavlja dobesedno razumevanje, poznavanje dejstev, teorij, postopkov ...; druga stopnja razumevanje s sklepanjem, preoblikovanje, razlaganje, prenos znanja, analizo, razčlenjevanje ...; tretja stopnja pa ustvarjalno oziroma kritično razumevanje, sintezo, ocenjevanje z utemeljevanjem, ustvarjalno uporabo ...

Izhodiščno besedilo letošnje IP 2 je bilo publicistično besedilo z naslovom *Državna nagrada za Florjana Lipuša: »V Avstriji ima tudi drugi jezik, ne le nemščina, svojo domovino kot literarni jezik.«*. Kandidati so morali pokazati svoje sporazumevalne zmožnosti v 22 nalogah, pri čemer so v zadnji tvorili neumetnostno besedilo, in sicer publicistično poročilo.

Ker se vse naloge v IP 2 navezujejo na izhodiščno besedilo, presojamo veljavnost in ustreznost indeksov težavnosti in diskriminativnosti z vidika celote. Pri IP 2 ne analiziramo indeksa objektivnosti, saj so bile naloge ocenjene samo enkrat, razen nalog mejnega kontrolnega ocenjevanja in omejenega kontrolnega drugega ocenjevanja.

4.3.2.1 INDEKS TEŽAVNOSTI

Indeks težavnosti IP 2 je bil 0.65, kar je višje kot lani (0,57) in predlani (0,51). Letošnja izpitna pola je bila torej za kandidate nekoliko manj zahtevna kot lanska in predlanska. V letošnji IP 2 ni imela nobena naloga indeksa težavnosti pod 0.10, nad 0,90 pa ena, in sicer 0,92. To pomeni, da so bile vse naloge razen ene v mejah ustrezne težavnosti. Težje naloge so bile tiste z IT pod 0,50 – takih je bilo v letošnji poli pet (lani osem, predlani enajst). Lažje naloge so bile tiste z IT nad 0,80 – take so bile v letošnji poli tri (lani nobena, le dve nalogi sta imeli indeks težavnosti točno na meji 0,80).

a) Naloge z visokim IT

6. naloga: *Na novico so se odzvali številni kulturniki. Ali so podelitvi nagrade Florjanu Lipušu naklonjeni ali ne? Podčrtajte ustrezno možnost ob poševnici in svoj odgovor utemeljite z izpisom dveh delov povedi iz drugega in/ali tretjega odstavka.*

Naloga je bila ovrednotena s 3 točkami (1 + 1 + 1). IT te naloge je bil 0.92, kar jo uvršča med lahke naloge. ID naloge je bil 0.16, kar je pod mejno vrednostjo, ki je 0,20. Naloga je strukturirana, zaprtega, dopolnjevalnega tipa, spada na drugo taksonomsko stopnjo. Vprašanje preverja tematsko-vsebinsko razumevanje dela izhodiščnega besedila, ki za razumevanje ni bil zahteven, ter izpis delov povedi, v katerih je izražen odnos kulturnikov do podelitve nagrade Florjanu Lipušu. Naloga je bila prelahka in ni ločevala boljših kandidatov od slabših.

13. naloga: *Opazujte glagolske oblike v uvodnem odstavku besedila (Pisatelj z avstrijske Koroške ...).*

13.1. Izpisanim glagolom določite glagolski vid in jim pripišite njihov vidski par.

13.2. Premi govor pretvorite v odvisni govor. Poved v celoti napišite.

Naloga je bila ovrednotena s 5 točkami. Naloga 13.1 je bila ovrednotena s 3 točkami, pri čemer sta dva pravilna vpisa določitve glagolskega vida in vidskega para štela 1 točko. Pri nalogi 13.2 je kandidat lahko dobil 2 točki, in sicer 1 za pravilno pretvorbo dobesednega navedka in 1 za jezikovno pravilnost povedi. Naloga 13.1 spada na raven oblikoslovja, naloga 13.2 pa je skladenjska in pravopisna, obe sta na drugi taksonomski stopnji, saj zahtevata uporabo znanja in prenos v novo situacijo. IT te naloge je 0.84, kar pomeni, da je bila za kandidate med lažjimi. Razveseljivo je, da so bili kandidati pri nalogi, ki preverja splošno jezikovnosistemsko in pravopisno znanje, uspešni. ID je 0.33, kar je v mejah ustreznosti.

14. naloga: *Iz skladenjskih podstav naredite tvorjenke in določite njihovo vrsto.*

IT te naloge je 0,82. Naloga vrednoti besedotvorno zmožnost, je na drugi taksonomski stopnji, zaprtega tipa. Naloga je bila ovrednotena s 4 točkami, in sicer so kandidati za tvorbo dveh in treh pravih tvorjenk dobili 1 točko, za štiri pravilne 2 točki in za pet pravih 3 točke ter za poimenovanje vrste tvorjenk 1 točko. ID je 0.27, kar je ustrezno. Kandidati so bili pri tej nalogi uspešni, saj so bile skladenjske podstave, iz katerih so naredili tvorjenke, precej enostavne. Naloge iz besedotvorja so bile sicer v prejšnjih polah precej težke in slabše reševane.

b) Naloge z nizkim IT

1. naloga: *Ob kateri priložnosti je nastalo izhodiščno besedilo?*

Ta naloga je imela najnižji IT, in sicer 0.31, ID je bil 0.14, kar pomeni, da je bila za kandidate težka, slabo pa je tudi ločevala dobre kandidate od slabih. Ovrednotena je bila z 2 točkama. Rešitev naloge se je glasila »ob razglasitvi velike avstrijske državne nagrade (pisatelju) Florjanu Lipušu/ob razglasitvi prejemnika velike avstrijske državne nagrade za leto 2019«. Kandidati so nalogo reševali slabo, ker so besedilo brali nenatančno, zato so namesto razglasitve prejemnika navajali podelitev nagrade.

2. naloga: *V katero besedilno vrsto spada izhodiščno besedilo? Podčrtajte ustrezno možnost ob poševnici.*

Indeks težavnosti te naloge je bil 0,37, ID pa -0,07. Naloga spada na drugo taksonomsko stopnjo, z njo se vrednoti metajezikovna zmožnost, preverja namreč zmožnost prepoznavanja besedilne vrste publicistično poročilo. Naloga je bila za kandidate težka, ker je zahtevala natančno poznavanje posameznih publicističnih besedil, izbirali so namreč med novico, publicističnim poročilom, reportažo, komentarjem in poljudnoznanstvenim člankom. ID kaže, da je naloga zelo slabo ločevala med dobrimi in slabimi kandidati.

19. naloga: *Grafično prikažite skladenjsko sestavo povedi (napišite S-strukturo povedi).*

Indeks težavnosti te naloge je 0.40, ID pa 0,40. Naloga je skladenjska, zahtevala je grafično prikazovanje sestave povedi. Naloga je zaprtega tipa, na drugi taksonomski stopnji in je dobro ločevala dobre kandidate od slabših; IT pa kaže, da je bila za kandidate med težjimi; tako je bilo tudi v prejšnjih polah.

20. naloga: *V izhodiščnem besedilu je omenjen tudi kresnik.*

20.1. Razložite, kaj je kresnik (9. odstavek). Ustrezno dopolnite definicijo.

Kresnik je _____, ki _____.

20. 2. Ali je zapis besede kresnik z malo začetnico pravilen? Obkrožite ustrezno možnost ob poševnici in dopolnite poved.

Zapis besede kresnik z malo začetnico JE/NI pravilen, saj _____.

Indeks težavnosti je tudi v tej nalogi (enako kot v 19.) 0,40. ID je 0,24, kar pomeni, da je naloga slabše ločevala boljše kandidate od slabših, a je še v mejah ustreznosti. V prvem delu naloga vrednoti metajezikovno zmožnost, saj preverja poznavanje pojma definicija na novih primerih, drugi del naloge pa je pravopisni. Naloga je bila ovrednotena s 4 točkami (2 + 2). Kandidati so slabo reševali predvsem prvi del naloge, ker niso poznali strukture definicije, mnogim pa je tudi nagrada kresnik neznana.

3. naloga: *Del izhodiščnega besedila je v treh okvirjih. Katero vsebinsko vlogo imajo besedila o Florjanu Lipušu in Petru Handkeju? Odgovorite v povedi.*

Indeks težavnosti te naloge je 0.44, kar jo uvršča med težje naloge, ID je bil 0,24. Naloga je pomenska in jezikovno pravopisna na drugi taksonomski stopnji. Tako oblikovana naloga se v izpitni poli še ni pojavila, kandidati pa po navadi bolje rešujejo naloge, ki so jim že poznane iz prejšnjih pol. ID kaže, da naloga ni dobro ločevala boljših kandidatov od slabših, a je v mejah ustreznosti.

4.3.2.2 INDEKS DISKRIMINATIVNOSTI

Mejna vrednost ID je 0.20, letos je pod mejno vrednostjo šest nalog (v lanski in predlanski IP 2 dve), in sicer 1., 2., 4., 5., 6. in 11. naloga.

Najnižji ID je imela 2. naloga, in sicer -0,07. Naloga je zaprtega, izbirnega tipa, spada v drugo taksonomsko stopnjo in preverja metajezikovno besediloslovno zmožnost. Naloga, ki vrednoti poznavanje besedilnih vrst, se pogosto pojavlja v izpitnih polah in je različno dobro reševana. Letos je bila ta naloga za vse kandidate med težjimi.

11. naloga je imela indeks diskriminativnosti 0,12 (IT je bil 0.65, torej za kandidate ni bila težka). Naloga je od kandidatov zahtevala izpis dveh pridevnikov (*najvišje, zavednemu*) in njuno stopnjevanje. S to nalogo se vrednoti jezikovna zmožnost, saj preverja osnovno jezikovnosistemsko znanje. Primera pridevnikov nista bila težka, zato so kandidati to nalogo dobro reševali.

Tudi 1. naloga, ki je od kandidatov zahtevala, da navedejo priložnost, ob kateri je nastalo izhodiščno besedilo, je imela nizek ID, in sicer 0,14. Indeks težavnosti 0,31 kaže, da je bila naloga za večino kandidatov težka. Naloge s področja okoliščinske razčlembe so za kandidate po navadi med lažjimi, tokrat pa je naloga od kandidatov zahtevala precej natančno branje izhodiščnega besedila.

6. naloga je pomenska in je imela ID 0.15, a so jo dobro reševali vsi kandidati, saj ima IT 0,92. Ta naloga sodi v drugo taksonomsko stopnjo. Od kandidatov je zahtevala, da sodeč po izjavah kulturnikov, ugotovijo, ali so ti podelitvi nagrade Florjanu Lipušu naklonjeni ali ne; svojo odločitev pa so kandidati utemeljevali z izpisom dveh delov povedi iz drugega in/ali tretjega odstavka.

Prenizka ID sta imeli tudi 4. in 5. naloga, in sicer 0,16. Obe sta s področja pomenske razčlembe, 4. je delno na tretji taksonomski stopnji, 5. pa na drugi. Tovrstne naloge se dijakom pri pouku zdijo dolgočasne ali pa prenaporne, pogosto jih preskočijo in tako ne vadijo strategij branja, zato so tudi pri reševanju pomenskih nalog v izpitnih polah nekoliko manj uspešni kot pri nalogah, za katere se lahko snov vnaprej naučijo.

KOMENTAR IZPITNE POLE 2

Letošnja IP 2 je v primerjavi z lanko in predlanko dosegla višje rezultate. Primerjamo lahko le povprečno število relativnih točk, saj smo letos v IP 2 znižali število možnih točk iz 120 na 90, zato primerjava absolutnih točk ni ustrezna. Povprečno število relativnih točk je bilo letos 19,64 (lani: 17,13; predlani: 15,28). V zadnjih dveh letih torej opazamo izboljšanje rezultata. Povprečni indeks težavnosti 0,65 (lani: 0,57) kaže, da je bila letošnja IP 2 za kandidate lažja kot lanska.

Naloge v letošnji IP 2 so bile raznovrstne, pokrivalo so področja okoliščinske, pomenske, jezikovne in metajezikovne razčlembe. Večina nalog je bila zastavljena na drugi taksonomski stopnji, ki od kandidatov zahteva razumevanje s sklepanjem, uporabo, preoblikovanje, razlaganje, prenos znanja in razčlenjevanje. Indeksi težavnosti pri posameznih nalogah kažejo, da so bile letos za kandidate težje naloge s pomenskega, okoliščinskega in metajezikovnega področja. Tudi letošnja izpitna pola je podobno kot lanska in predlanska od kandidatov zahtevala več naučenega jezikovnega znanja, ki so ga morali biti sposobni prenesti v nove situacije oziroma uporabiti na novih primerih. Indeksi težavnosti pri teh nalogah kažejo, da to za kandidate ni bilo težko.

4.3.3 USTNI IZPIT

Povprečno število točk pri tem delu izpita je bilo 17.54, kar je še višje kot lani (17,46) in predlani (17,49). Indeks težavnosti je 0.87, kar je enako lanskemu – ta indeks se nevarno bliža zgornji dopustni meji 0.90, ki je še ustrezna za veljavnost izpita. Indeks diskriminativnosti je v mejah ustreznosti, in sicer 0,37.

Ustni izpit je notranji del maturitetnega izpita. Pri njem se preverjajo tisti cilji učnega načrta, ki jih pisni del izpita ne more preverjati. Ti so: zmožnost smiselnega in estetskega branja, zmožnost govornega izražanja v knjižnem jeziku ter uporabno literarnozgodovinsko in literarnoteoretično znanje ob razlagi predloženega literarnega besedila ali odlomka ter pregledno literarnozgodovinsko znanje po veljavnem katalogu oziroma pregledno znanje, razumevanje in sposobnost kritičnega razmisleka o vlogi in položaju slovenskega jezika v preteklosti in sedanjosti. Sestavljen je iz: a) glasnega branja predloženega literarnega oz. polliterarnega besedila; b) vprašanja ob predloženem literarnem oz. polliterarnem besedilu ali odlomku (usmerjena interpretacija oz. dialog); c) preglednega vprašanja iz književnosti ali strukturirane jezikovne naloge ob predloženem besedilu ali odlomku.

Kandidati so pri tem delu izpita najuspešnejši. Največ kandidatov je bilo z 20 točkami (29,84 %), visok delež kandidatov je imel tudi 19 točk (16,06 %) in 18 točk (15,59 %). Ti rezultati kažejo, da je kar 61,49 % vseh kandidatov na ustnem delu izpita doseglo 90 odstotkov ali več (oziroma odlično oceno).

4.4 Najpogostejši nepravilni odgovori kandidatov

Najpogostejši nepravilni odgovori so predstavljeni v poglavju 4.3, v razdelku, v katerem pojasnujem naloge z nizkim indeksom težavnosti.

4.5 Mnenje zunanjih ocenjevalcev o nalogah in vprašanjih v izpitnih polah

Komisija mnenja zunanjih ocenjevalcev ne preverja s posebnim vprašalnikom. Ocenjevalci svoje mnenje povedo na seminarjih glavni ocenjevalki ali regijskim vodjem, ki ga sporočijo naprej. V nadaljevanju povzemam bistvene poudarke z letošnjih srečanj ocenjevalcev na seminarjih.

Letošnja IP 1 je bila po mnenju zunanjih ocenjevalcev vsebinsko in taksonomsko ustrezno sestavljena; oba eseja sta se nanašala na ključne vsebinske, tematske in motivne elemente v romanih. Ocenjevalci na IP 1 in na *Navodila za ocenjevanje* niso imeli pripomb.

Letošnja IP 2 je bila po strukturi precej podobna lanskemu, nanjo ocenjevalci niso imeli pripomb. Tudi na *Navodila za ocenjevanje* niso imeli pripomb, ob njihovi razlagi na seminarju točkovnika nismo več dopolnjevali. IP 2 je bila po mnenju ocenjevalcev primerno dolga in primerno zahtevna.

5 Zunanje ocenjevanje in ugovori

5.1 Zunanje ocenjevanje

Pisni del izpita je v spomladanskem roku potekal v dveh delih: IP 1 so kandidati pisali 7. maja, IP 2 pa 29. maja.

Moderacija *Navodil za ocenjevanje IP 1* je potekala 10. maja v prostorih Državnega izpitnega centra. Opravili so jo člani DPK SM za slovenščino ter pomočnice in pomočnika glavne ocenjevalke. Na seji smo potrdili pripravljena *Navodila za ocenjevanje*, ki smo jih pred tem dopolnili z delnimi rešitvami. Predstavitve IP 1 in *Navodil za ocenjevanje* je potekala 11. maja v Ljubljani (Emona Efekta, Stegne), in sicer v okviru seminarja za usposabljanje zunanjih ocenjevalcev. IP 1 in *Navodila za ocenjevanje* je predstavila glavna ocenjevalka.

Vrnitev nalog IP 1 iz prvega ocenjevanja in sprejem nalog v drugo ocenjevanje sta potekala 24. maja; zamenjavo esejev so izpeljali pomočnice in pomočnika glavne ocenjevalke znotraj regij. Na začetku drugega ocenjevanja smo izločili naloge tistih kandidatov, ki niso uspešno zaključili 4. letnika.

Ocenjevanje IP 2 je letos prvič potekalo elektronsko. Ric je 12. aprila organiziral izobraževanje za pomočnike glavne ocenjevalke, na katerem so se usposabljali za ocenjevanje izpitnih nalog s programom *RM Assessor*, seznanjeni pa so bili tudi z delom pomočnikov glavne ocenjevalke v postopku elektronskega ocenjevanja. Kandidati so IP 2 pisali 29. maja. Izpitne pole v elektronski obliki so bile dostopne pomočnikom glavne ocenjevalke in članom DPK za pripravo na moderacijo od 1. junija naprej. Do 4. junija so PGO glavni ocenjevalki pošiljali izpitne pole za vajo zunanjih ocenjevalcev, standardizacijo in kontrolo. Izmed prispelih izpitnih pol je glavna ocenjevalka do moderacije izbrala teste za vajo, standardizacijo in kontrolo zunanjih ocenjevalcev. Na podlagi vsaj 30 pregledanih izpitnih pol so PGO pripravili tudi izpise problematičnih rešitev, o katerih smo razpravljali na moderaciji *Navodil za ocenjevanje*, ki je bila 7. junija. V *Navodila za ocenjevanje* smo na podlagi moderacijskih pol vnesli nekaj dodatnih različic rešitev ter nekatere še sprejemljive, delno sprejemljive in nesprejemljive rešitve. Seminarsko usposabljanje zunanjih ocenjevalcev za ocenjevanje IP 2 je potekalo 8. junija (Emona Efekta, Stegne). IP 2 in *Navodila za ocenjevanje* je predstavila glavna ocenjevalka, nato pa je potekalo delo v delavnicah pod vodstvom pomočnic in pomočnikov glavne ocenjevalke. Seminarsko gradivo je pripravila glavna ocenjevalka.

Po opravljenem ocenjevanju pol za vajo in standardizacijo so ocenjevalci začeli ocenjevati IP 2 10. junija. Ocenjevanje se je zaključilo 23. junija. Naslednji dan je glavna ocenjevalka ocenila še kontrolne teste PGO. Elektronsko ocenjevanje IP 2 je potekalo brez večjih težav, vprašanja in pomisleke so PGO razreševali sproti z e-poštnim sporočanjem med glavno ocenjevalko in posameznimi zunanjimi ocenjevalci.

Ocenjevalci so 21. junija vrnilo tudi IP 1 iz tretjega (kontrolnega) ocenjevanja. V tretje ocenjevanje je šlo 336 esejev, in sicer so to tisti eseji, pri katerih je med prvim in drugim ocenjevalcem prišlo do razlike več kot 10 točk (več kot 20 %).

Na seji 28. junija je DPK SM za slovenščino postavila tudi pragove med ocenami. Po postavitvi pragov smo opravili še kontrolno mejno ocenjevanje obeh izpitnih pol tistih kandidatov, ki so se za eno točko ali za dve točki znašli pod pragom pozitivne ocene. Takih nalog je bilo letos 74. Po kontrolnem ocenjevanju je prag pozitivne ocene prestopilo 14 kandidatov, po izračunu pogojno pozitivne ocene pa še 15, skupaj torej 29.

Naloge kandidatov s posebnimi potrebami ocenjujejo za to usposobljeni ocenjevalci. Letos je IP 1 pisalo 124 kandidatov s posebnimi potrebami, IP 2 pa 108 takih kandidatov. Naloge sedmih kandidatov so bile ocenjene šele po posvetovanju s strokovnjakinjami.

5.2 Ugovori na oceno in način izračuna izpitne ocene

Pri slovenščini je bilo letos 659 zahtev za vpogled izpitnega gradiva, ugovorov pa je bilo 315 (od tega 307 ugovorov na oceno in 8 na izračun ocene). Delež ugovorov pri slovenščini je letos manjši kot lani in predlani. Ugovore na oceno so reševali štirje izvedenci.

V primerjavi s preteklim letom je bilo letos zahtev za vpogled izpitnega gradiva in ugovorov manj. Lani je bilo podanih 694 zahtev za vpogled, kar je 12,41 % vseh kandidatov, letos je bilo podanih 659 zahtev za vpogled, kar je 10,8 % vseh kandidatov. Vseh ugovorov je bilo lani 369, kar je 6,02 % vseh kandidatov, letos je bilo vseh ugovorov 315, kar je 5,19 %. Ti podatki kažejo, da delež kandidatov, ki podajo ugovor na oceno, pada.

Do spremembe točk je prišlo pri 129 kandidatih, do spremembe ocene pa pri 76 kandidatih. Ta dva podatka kažeta, da je bilo ocenjevanje letos rahlo bolj usklajeno kot lani. Letos je do zvišanja točk prišlo le pri 40,95 % kandidatov (lani pri 46,34 %), letos je do zvišanja ocene prišlo pri 24,12 % kandidatov (lani: 25,85). Povprečna sprememba odstotnih točk je bila 1,72 (lani: 1,62), povprečna sprememba točkovne ocene je bila 1,05 (lani: 0,99). Največja sprememba odstotnih točk je bila 25,67; največja sprememba točkovne ocene pa 5,0 (lani: 2,0). Ta podatka sta izstopajoča in neobičajna, vendar pa nista posledica kakovosti ocenjevanja, ampak tehnične napake. Letos je bilo manj popravkov ocene kot lani, vendar so bili ti popravki višji kot v lanskem letu. To pomeni, da je ocenjevanje sicer dovolj usklajeno; kadar pa pride do napak pri ocenjevanju, je prav, da obstaja mehanizem, s katerim je mogoče nepravilnosti pri ocenjevanju popraviti. Še vedno največji delež kandidatov poda ugovor na oceno neutemeljeno in do popravka točk ali ocene ne pride.

6 Povzetek

6.1 Ocena uspeha kandidatov

Izpitno polo 1 (šolski esej) je pisalo 5.593 kandidatov (povprečno število odstotnih točk: 61,08; povprečno število absolutnih in relativnih točk: 30,54; indeks objektivnosti: 0,68; indeks težavnosti: 0,61; število tretjih ocenjevanj – 336 [6 %]). Letos je vse možne točke (50) doseglo pet kandidatov (lani: 6, predlani: 7); nadaljnjih sedem esejev pa je vsaj eden od ocenjevalcev ocenil z maksimalnim številom točk (lani: 7, predlani: 6). Letošnje številke so torej povsem primerljive z lanskimi. Razpršenost ocen je povsem ustrezna.

Razpravljalni esej je pisalo 5.388 kandidatov (tj. 96,36 %), v povprečju so dosegli 30,40 točke (lani: 30,54) (indeks težavnosti: 0,61; indeks diskriminativnosti: 0,52; indeks objektivnosti: 0,67).

Razlagalni/interpretativni esej je pisalo 205 kandidatov (tj. 3,6 %), v povprečju so dosegli 34,33 točke (lani: 33,73) (indeks težavnosti: 0,69; indeks diskriminativnosti: 0,54; indeks objektivnosti 0,85). Odstotek kandidatov, ki so se odločili za interpretativni esej, je letos opazno nižji kot lani (12,42 %) in predlani (9,8 %). Interpretativni esej so kandidati v povprečju pisali bolje kot razpravljalnega. Indeks težavnosti pokaže, da je bil letošnji esej za kandidate manj zahteven kot lanski (lani: 0,67), indeks diskriminativnosti je nižji od lanskega (lani: 0,63), letošnji indeks objektivnosti je opazno boljši od lanskega (lani: 0,73).

V povprečju so letošnji rezultati izpitne pole 1 rahlo nižji kot v lanskem letu. Povprečna ocena eseja je nižja od lanske in višja od predlanske (letos: 30,56; lani: 30,94; predlani: 30,29). Indeksi kažejo, da za kandidate ni toliko zahtevna vsebina eseja, saj so indeksi težavnosti vsebinskih postavk relativno visoki, »najtrši oreh« pri eseju je jezikovna pravilnost, ki dosega daleč najnižje indekse težavnosti.

Izpitno polo 2 (razčlemba izhodiščnega besedila) je pisalo 5.593 kandidatov, ki so v povprečju dosegli 58,92 točke od 90 možnih (tj. 19,64 relativne točke). Povprečni indeks težavnosti je bil 0,65. Glede na lansko in predlansko leto so bili rezultati pri IP 2 boljši (lani: 68,54 točke od 120 možnih, tj. 17,13 relativne točke; predlani: 61,11 točke od 120 možnih, tj. 15,28 relativne točke). Opažamo, da se krivulja rezultatov zadnji dve leti obrača navzgor. Najvišje število točk je bilo 84 (od 90 možnih; lani: 108 od 120 možnih), dosegli so jih štirje kandidati.

6.2 Ocena kakovosti izpitnih pol

Indeks težavnosti za razpravljalni esej (0,61) kaže, da vsebinski del razpravljalnega eseja ni bil prezahteven, povprečno število točk za vsebinski del eseja je 19,82 od 30 možnih oziroma 66 %. Zahtevnost vsebinskih postavk je bila uravnotežena, saj so kandidati dosegali po posameznih postavkah precej izenačen indeks od 0,56 do 0,69, pod spodnjo mejo IT so tudi letos le dodatne točke za vsebino (IT = 0,03).

Indeksi težavnosti pri posameznih jezikovnih postavkah so zelo različni, najnižji je pri jezikovni pravilnosti, in sicer 0,24. Glede na lansko in predlansko leto se je ta indeks rahlo dvignil (lani: 0,22 in predlani: 0,21), opazno pa se je zvišal indeks objektivnosti, letos je 0,62 (lani: 0,57; predlani: 0,56). Nizek indeks težavnosti pri jezikovni pravilnosti odslilkava slabo znanje osnovnega pravopisa in slovnice oziroma nizko pismenost kandidatov. Indeks težavnosti sloga je 0,62, kar je nižje kot lani (0,66). Indeks težavnosti za zgradbo je 0,81, kar je tudi nekoliko nižje kot lani (0,86). Najnižji je IT pri dodeljevanju dodatnih točk za jezik, in sicer le 0,02, oziroma so kandidati v povprečju prejeli le 0,05

točke od možnih 3. Kandidati so pri jezikovnih postavkah povprečno dosegali 10,58 točke od možnih 20 oziroma 53 %.

Indeks diskriminativnosti je pri vseh vsebinskih in jezikovnih postavkah ustrezen in dokaj uravnotežen ter ne odstopa od podatkov iz prejšnjih let, letos je od 0,34–0,53.

Povprečen indeks objektivnosti za letošnji razpravljalni esej je 0,67. Ta indeks je višji kot lani (0,62). Najvišji indeks objektivnosti sta dosegli vsebinska postavka A (0,64) in postavka jezikovna pravilnost (0,62). Najnižje indekse objektivnosti so dosegle postavki za dodatne točke (za vsebino 0,26 in za jezik 0,27) ter postavka slog (0,27). Glede na lansko leto se je zvišal indeks objektivnosti pri ocenjevanju zgradbe (letos: 0,32; lani: 0,28).

Indeksi težavnosti pri razlagalnem/interpretativnem eseju za posamezne vsebinske postavke se gibljejo med 0,64 in 0,80. Indeksi težavnosti za jezikovne postavke so enako kot pri razpravljalnem eseju različni. Najvišji je pri zgradbi (0,85; lani: 0,84), sledi indeks pri slogu (0,73; lani: 0,62). Oba sta primerljiva z istovrstnimi indeksi pri razpravljalnem eseju, vendar sta pri interpretativnem rahlo višja. Višji je tudi indeks težavnosti pri jezikovni pravilnosti, in sicer 0,33, kar kaže, da se za pisanje interpretativnega eseja odločajo tisti kandidati, ki jezik na splošno bolj obvladajo.

Indeks diskriminativnosti je ustrezen, in sicer 0,54 (lani: 0,63). Indeks objektivnosti celotnega interpretativnega eseja je 0,85, kar je blizu ustreznemu razponu objektivnosti (0,80 do 0,90). Leta 2016 smo pri interpretativnem eseju prvič dosegli območje ustreznosti, in sicer 0,83, tudi takrat je ta tip eseja pisalo le 162 kandidatov. Lani je bil indeks objektivnosti 0,73, ko je ta tip eseja pisalo 694 kandidatov. Z letošnjim indeksom objektivnosti smo lahko zadovoljni: je višji kot lanski, saj je lani esej pisalo več kandidatov in je bilo zato več tudi ocenjevalcev. Sklenemo lahko, da smo dosegli zadovoljivo raven standardizacije tega tipa eseja.

Indeks težavnosti je bil 0,69, indeks diskriminativnosti 0,63 in indeks objektivnosti 0,85. Indeks težavnosti pokaže, da je bil letošnji esej za kandidate manj zahteven kot lanski (lani: 0,67), nižji je letos indeks diskriminativnosti (lani: 0,63), letošnji indeks objektivnosti je boljši od lanskega (lani: 0,73).

Indeks težavnosti izpitne pole 2 je 0,65, kar je višje kot lani (0,57). Letošnja izpitna pola je bila torej za kandidate nekoliko manj zahtevna kot lanska (in tudi predlanska). Nobena naloga ni imela indeksa težavnosti pod 0,10 in le ena nad 0,90, kar pomeni, da so bile naloge v razponu ustreznosti (0,10–0,90). Težje naloge so bile tiste z IT pod 0,50 – takih je bilo v letošnji poli pet (lani osem). Lažje naloge so bile tiste z IT nad 0,80 – take so bile v letošnji poli tri.

6.3 Druge ugotovitve

Glede na poročilo DPK SM za slovenščino in glede na konkretne podatke lahko izpostavimo nekaj najpomembnejših ugotovitev.

Izpitna pola 1: Izbira razpravljalnega oz. razlagalnega/interpretativnega eseja: Razlagalni/interpretativni esej je letos pisalo precej manj kandidatov (3,6 %) kot lani (12,42 %) in predlani (9,8 %), toda nekoliko več kot predpredlani (2,65 %). Praviloma se za pisanje interpretativnega eseja odločajo literarno senzibilnejši in bolj razgledani kandidati. Letos so tudi boljši kandidati presodili, da bodo lažje napisali dober razpravljalni esej. Tisti, ki so izbrali interpretativni esej, pa so v povprečju dosegli v vseh ocenjenih postavkah višji rezultat kot kandidati pri razpravljalnem eseju. Analiza rezultatov obeh esejev je pokazala, da so v povprečju rezultati IP 1 rahlo nižji od lanskih. Lani so kandidati pri eseju dosegli v povprečju 30,96 točke, letos pa 30,56. Indeksi težavnosti kažejo, da za kandidate nista toliko zahtevna vsebina in slog eseja, saj so indeksi težavnosti

vsebinskih in slogovnih postavk relativno visoki (IT pri zgradbi: 0,85; IT pri slogu: 0,73), največje težave pri eseju povzroča jezikovna pravilnost, pri kateri dosegajo daleč najnižje indekse težavnosti (IT = 0,33).

Izpitna pola 2: Letošnja izpitna pola je bila zastavljena v skladu s spremembami, ki so bile napovedane v predmetnem izpitnem katalogu za maturo 2019 (skrajšanje obsega izpitne pole 2 zaradi spremembe števila točk s prejšnjih 120 na sedanjih 90, pri čemer se čas reševanja pole 90 minut ni spremenil). Izbira izhodiščnega besedila *Državna nagrada Florjanu Lipušu: »V Avstriji ima tudi drug jezik, ne le nemščina, svojo domovino kot literarni jezik«* na temo položaja slovenskega jezika na avstrijskem Koroškem v skladu z učnim načrtom poudarja védenja o slovenskem jeziku v zamejstvu. Krivulja rezultatov izpitne pole 2 gre še vedno občutno navzgor (letos: 19,64; lani: 17,13; predlani: 15,28 relativne točke od 30 možnih), kar je sicer zelo pozitivno, ni pa najverjetneje povezano z dviganjem sporazumevalne zmožnosti ter znanjem slovnice in pravopisa, temveč s skrajševanjem obsega IP 2 ob istem času reševanja. Ostaja dejstvo, da za razliko od izpitne pole 1, kjer je maksimalno število točk 50 od 50 možnih (100 %), maksimalno število točk pri izpitni poli 2 ostaja še vedno prenizko, letos 84 od 90 možnih (93 %), in ga dosegajo premalo kandidatov (letos štirje); lani je bilo maksimalno doseženih 90 % možnih točk, ki jih je dosegel en kandidat.

Komisija ugotavlja, da se na splošno bolje rešujejo »procesualne« naloge, ki zahtevajo tvorbo oz. pretvorbo (npr. pripisati manjkajoči stopnji pridevnika, pripisati glagolu vidski par, pretvoriti premi govor v odvisnega), saj jih kandidati, po večini rojeni govorniki slovenskega jezika, rešujejo po jezikovnem občutku brez teoretičnega znanja slovnice. Tovrstne naloge navadno tudi slabše ločijo boljše kandidate od slabših. Slabše pa so reševane naloge, v katerih se preverja znanje slovnice na različnih jezikovnih ravneh in njegova uporaba pri pravopisu (npr. prikazati skladenjsko sestavo povedi z S-strukturo, utemeljiti rabo velike oz. male začetnice) (slabo znanje osnovnega pravopisa in slovnice oz. nizko pismenost kandidatov izkazujejo tudi rezultati jezikovne pravilnosti pri IP 1). Tudi naloge s področja razumevanja besedila (z rešitvijo *Po smislu, npr.*) imajo zelo nizek indeks diskriminativnosti, naloge izbirnega tipa oz. z izpisovanjem dela besedila se rešujejo nadpovprečno dobro, bolj kompleksne naloge, ki zahtevajo utemeljevanje, pa podpovprečno slabo.

Sestavljavci izpitnih pol si bodo tako kot doslej še naprej prizadevali za ohranitev ustreznega standarda znanja izpitne pole 2. Posebna pozornost pa bo namenjena temu, da bodo vprašanja zastavljena čim bolj jasno in da bodo odgovori nanje čim bolj enoznačni (manj nalog z rešitvijo *Po smislu, npr.*), kar bo povečalo objektivnost ocenjevanja in olajšalo delo ocenjevalcem, ter da bodo naloge dobro ločevale kandidate z boljšim znanjem od tistih s slabšim znanjem.

Sporazumevalna zmožnost kandidatov v slovenskem jeziku je še vedno prenizka. Indeks težavnosti pri jezikovni pravilnosti v razpravljalnem eseju se ni bistveno izboljšal (letos: 0,24; lani: 0,22; predlani in predpredlani z najnižjo vrednostjo doslej: 0,21), pri razlagalnem/interpretativnem pa se je njegovo padanje zaustavilo (letos 0,33; lani: 0,30; predlani: 0,34; predpredlani: 0,37). Glede na aktualne sporazumevalne navade srednješolcev v digitalni dobi (povečanje deleža pisnega sporazumevanja v neknjižnem jeziku in branja večinoma krajših besedil) je jezikovnemu pouku pri slovenščini v srednji (in že prej v osnovni) šoli treba posvetiti več pozornosti (v srednji šoli v skladu z učnim načrtom polovico ur) v smislu razvijanja sporazumevalne zmožnosti ter sistematičnega usvajanja slovnice in pravopisa. Reševanje izpitnih pol 2 iz preteklih let predvsem po jezikovnem občutku rojenega govornika brez dobrega teoretičnega poznavanja slovničnih in pravopisnih pravil kot osnovni način priprave na maturo iz jezika za dober rezultat na maturi ne zadošča.